

Oversigt over gennemførte initiativer og projekter i perioden fra 2007 til 2021

- herunder natur- og friluftsområdet, bynære områder samt kobling til vandområde- og naturplaner

UDKAST

Godkendt af Viborg Kommunes Klima- og Miljøudvalg den xx. april 2022
Behandlet af det Grønne Råd for Viborg Kommune den xx. maj 2022

Indhold

Bilag 2: Oversigt over gennemførte initiativer og projekter i perioden fra 2007 til 2021	3
Natur- og parkplanlægning	3
Udviklings- /planlægningsprojekter	3
Naturpleje på private arealer	4
Forvaltning af parker, skove og naturarealer.....	5
Naturgenopretning	8

Bilag 2: Oversigt over gennemførte initiativer og projekter i perioden fra 2007 til 2021

Nedenfor oplyses de væsentligste gennemførte kommunale initiativer og projekter i perioden fra 2007 til 2021.

Oplistingen af følgende aktiviteter udgør bilag 2 i det tidligere udarbejdede dokument "Administrationsgrundlag for naturindsatsen i Viborg Kommune", der er under revision og vil blive forelagt i en ny udgave.

Natur- og parkplanlægning

Natur- og Parkpolitik

- 2013: Politikken blev vedtaget i efteråret 2013.
- 2016: Der er udarbejdet og politisk vedtaget en strategi for køb og salg af kommunale skovområder.
- 2017: Et rammeudkast til Natur- og Parkplanen er godkendt politisk.
- 2018-19: 49 udkast til områdeplaner offentliggjort ¹.
- 2021: 50 områdeplaner er udarbejdet og har været i høring.

Udviklings- /planlægningsprojekter

Viborg Naturpark ²

- 2014: Borgerinddragelsesproces - et flerårigt samskabelsesprojekt.
- 2015: Strategi med handlingsplan politisk godkendt. Projektet afrapporteret under Københavns Universitets projekt 'Fremtidens Landskaber'. Borgerinddragelsesproces og implementering af konkrete projekter.
- 2016: Brugerråd nedsat med indsatsområderne lodsejersamarbejde, naturplan, naturpleje, Arnbjerg, kommunikation og stier. Afholdt ekspertworkshop, lodsejermøde og temaaften om markvildtavl.
- 2017: Diverse formidlingsmateriale udgivet og diverse arrangementer og aktiviteter i naturparken afholdt. Naturregistrering af kommunale arealer og vejledning om natur på grønne arealer i Arnbjerg. Naturens Rige.
- 2018: Nobilis-areal ryddet, omdannes til overdrev. Udvikle 'Naturen i din have', lodsejermøde og udvikle Viborg Børneskov,

Hæftet: "Naturen i din have"

- 2019: Opstart af Naturparkforum, ny naturparkhjemmeside, 1 ha vilde blomster i Arnbjerg, hæftet "Naturen i din have", indvielse af Viborg Børneskov, besøg af 800 på outdoor aktivitetsdag, Generationsmøde.
- 2020: Notat vedr. dyrehave i Viborg Naturpark, facilitering af istidsgruppe og stigruppe. Stilstand pga. Corona.

Udviklingsplan for Nørresø og Søndersø i Viborg

- 2019: Afdækket muligheder for forbedring af vandkvalitet i søerne, ny belysning om søerne, renovering af VCR-bro og bådebro ved Strandparken.
- 2020: VCR-bro: Renoveret.
- 2020: Kildekrattet: Fiskeplatform.

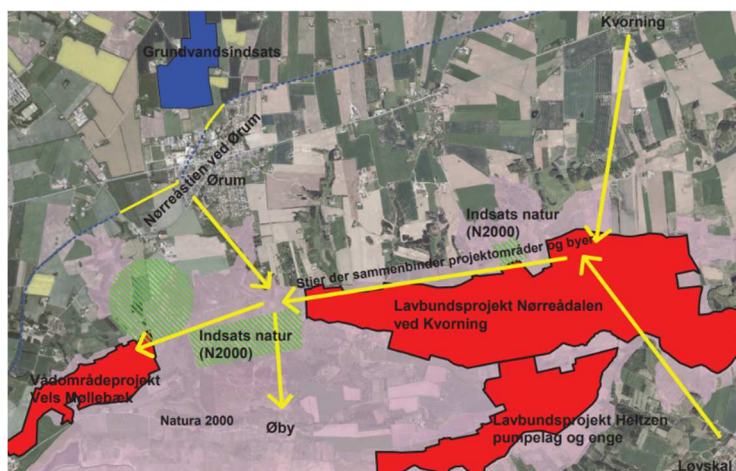
Regional landskabsstrategi Nørreådal

- 2019-20: Gennemført 115 interviews af lodsejere og landmænd, samt informeret på 5 borgermøder. Resultaterne skaber fundamentet for samarbejde med lodsejerne vedr. en landskabsstrategi.
- 2020: Gennemført 3 morgenkaffemøder, 4 foredrag, 1 vandworkshop, 1 opstartsworkshop for Multifunktionel jordfordeling (MUFJO).

¹ <https://viborg.viewer.dkplan.niras.dk/plan/82#/5975>

² <https://naturpark.viborg.dk/>

- 2021:
 - Der er sammen med strategigruppe på ca. 30 personer, på tværs af de 3 kommuner: Randers, Favrskov og Viborg udarbejdet et udkast til Landskabsstrategi for Nørreådal.
 - I Ørum området er det udarbejdet et udkast lokal strategi, der hænger tæt sammen med det tværkommunale projekt om en regional land-skabsstrategi og dækker det samme område, hvor der er givet tilsagn om Multifunktionel jordfordeling.
 - I Ørum-området er det første kendelsesmøde i den Multifunktionel jordfordeling (MUFJO), der gennemføres i samarbejde med Naturstyrelsen og Landbrugsstyrelsen, afholdt.
 - Der er udarbejdet et idekatalog for forbedring af kano/kajak muligheder på Nørreåen.

Naturpleje på private arealer

Naturpleje på fredede og ikke fredede arealer

- 2007-8: *Birkesø, Vedsø, Brokkakken v. Bjerringbro, Ulbjerg Klint*: Rydning og hegning af kommunale hede/overdrevsarealer.
- 2008-2013: *Hærup Sø-fredningen*: Plejeplan for udsendt og størstedelen af plejen gennemført i form af rydning og etablering af afgræsning.
- 2009: *Karup Å-fredningen - Høgild Mølle*: Rydning af ådal og hede samt etablering af stiforløb og P-plads.
- 2010+2013+2020: *Hald Sø-fredningen*: Rydninger på østsiden af søen.
- 2010: *Ø Bakker-fredningen*: Rydning af udgåede ene og afhøstning af udgået lyng.
- 2011: *Hvidding Krat*: Plejeplan udsendt og samarbejde med ejere om pleje påbegyndt.
- 2012: *Brandstrup Mose*: Restaurering af højmosen. Rydning gennemført og vandstandshævning afsluttet.
- 2013: *Haller Å*: Rydning og hegning af hede-/moseareal i tilknytning til andre naturarealer.
- 2013: *Urhanedalen og Røverdalen/Vroue Hede samt på hedeareal ved Finderup Hede*: Hedepleje i 2 fredninger.
- 2014: *Ø Bakker*: Rydning og udvidelse af hedeareal.
- 2014: Rydning af 15-20 gravhøje ud over dem, som er under årlig pleje.
- 2014-15: *Uhre Hede syd for Kølvrå*: Rydning og afskrælning af hedeareal.
- 2015: *Hald Sø*: Opfølgning på handlingsplaner.
- 2015: *Ø Bakker*: Rydning af skov til udvidelse af hedeareal, fjernelse af døde enebær, etablering af afgræsning til sikring af hedearealer.
- 2015: *Kongenshus Hede og syd for Finderup*: Afbrænding af hedearealer.
- 2015: *Dybdal Skov ved Daugbjerg Kalkgruber*: Plejetiltag til sikring af truede arter.
- 2016: *Ø Bakker*: Gennemførelse af samarbejdsprojekt med DOF om opsætning af redekasser til vendehals.
- 2016: *Fredede områder*: Infotavler gennemgået, 3 stk. revideret.
- 2017: *Hald Sø*: Mindre rydninger og reovering af spange.
- 2017: *Kongenshus Hede og Røverdalen vest for Sjørup*: Afbrænding af hedearealer som plejeindsats.
- 2017: *Fiskbæk Å*: Hjælp til etablering af hegninger efter realisering af vådområdeprojekt.
- 2018: *Trækstien ved Bjerringbro*: GrøntGudenåPartnerskab gennemført.
- 2018: *Fredede områder*: Infotavler gennemgået, 3 stk. revideret.
- 2018: *Hald Sø*: Natur- og landskabsrydning på skrænter sydøst for søen.
- 2016-19: *Kongenshus Hede*: Årligt økonomisk bidrag til Kongenshus Mindepark til etapevis udskiftning af hegn på hedearealerne.
- 2018: *Hærup Sø*: Hegning af nyt moseareal i bræmme rundt om søen.
- 2018: *Skravad Bæk*: Rydning og bekæmpelse af invasive arter indenfor fredning.
- 2019: *Skravad Bæk fredningen*: Rydning af genvækst af glansbladet hæg.
- 2020: *Hald Sø*: Natur- og landskabsrydning på skrænter sydøst for søen.
- 2020: *Kongenshus*: Forsøg med knusning frem for afbrænding.
- 2020: *Hvidding Krat*: Gennemgang af fredningen – flere plejetiltag.

- 2021: Kongens hus Baseline og virkemiddelkatalog som grundlag for naturplejen fremadrettet.
- 2021: Bøgelund Dalstrøg: Afskrælning af hedeområde
- 2021: Ugrenet Edderkoppeurt – ny plejeplan
- 2021: Daugbjerg Kalkgruber/Dybdal skov: revision af plejeplan og opsætning af plagemusekasse til sommerrasteplads.
- 2021: Daugbjerg Dås: rydning af genvækst

Ugrenet edderkoppeurt

Natura 2000-projekter

Faciliterende indsats

- 2012-2019: Kontakt til landbrugsorganisationerne og lodsejerne samt tilskud til landbrugskonsulenter. Igangværende.
- 2012-2015: *Planlægningsprojekt Simested Ådal*: Tilskud. Afsluttet 2015.
- 2014: *Kærby-Rind*: Afsluttet.
- 2014: *Ulbjerg Klint*: Afsluttet.
- 2014: *Bredsgård Sø*: Forprojekt. Afsluttet
- 2015: *Bredsgård Sø*: Afsluttet 2016.
- 2019: *Bredsgård Sø fredningen*: Opkøb af dyrkningsrettigheder til beskyttelse af botanik og naturkvalitet i forbindelse med ophør af 20-årigt tilskud.
- 2021: Brandstrup mose: ny plejeplan samt ringning af birketræer.

Hydrologiprojekter

- 2012: *"Skals Enge"*: Forprojekt. Afsluttet.
- 2013-2014: *"Simested Ådal"*: Forprojekt. Afsluttet.
- 2013-2014: *"Skals Enge"*: Realiseringsprojekt. Afsluttet 2015 (opgivet).
- 2014-2015: *Strandet*: Forprojekt. Afsluttet 2015.
- 2014-2015: *Jordbro Å*: Forprojekt. Afsluttet 2015.
- 2014-2015: *Karup Ådal og Resen Bækdal*: Forprojekt. Afsluttet 2015.

Forvaltning af parker, skove og naturarealer

Skov

- *Løbende skovdrift*: Med hovedvægt på bevarelse af naturværdier, og forbedring af den rekreative værdi af arealerne, bl.a. ved forøgelse af løvtræsandelen ved plantning og bevarelse af gamle træer.
- 2009: *PEFC-certificering af kommunes skovarealer*: Sikrer og dokumenterer bæredygtig og naturnær drift. Gennemført.
- 2007-2012: *Pleje af alle fortidsminder på kommunens egne arealer*. Gennemført.
- 2012: *"Grundfos-skov" ved Bjerringbro*: Etableret.
- 2013: *Skovrejsning ved Møldrup*: Afsluttet.
- 2014-15: *Rammeudbud af skovningsopgaver*.
- 2016: *Kragsø og Rørdahl Plantage*: Udbud af jagten.
- 2017: *Birkesø*: Rydning af læhegn på arealer ved søen.
- 2017: *Kjeldbjerg*: Ny kontrakt vedr. afgæsning af areal ved gravhøje.
- 2017: *Bjerring*: Rydning og hegning af kommunalt overdrevsareal
- 2017: *Brokbakken*: Rydning og hegning af engareal.
- 2018: *Rødding Sø*: Tynding i bevoksning ved shelters.
- 2018: *Skov ved Klejtrup*: Tynding.
- 2018: *Skrikes Plantage*: Mindre vandhul oprenset.
- 2019: *Undallslund*: P-plads etableret.
- 2019: *Bruunshåb Papfabrik*: Lille bro renoveret.
- 2019: *Smediegården og golfbanen*: Tynding i bevoksninger.
- 2019: *Bak Royel og Undallslund*: Udbud af jagten.
- 2020: *Viborg Rideklub*: Tynding i skoven som forberedelse til hestefolde samt etablering af adgangsvej.
- 2020: *Skrikes Plantage*: Tynding i gran.
- 2020: *Lindholm Skov*: Indgået aftale om skovrejsning med Lindholm Biler og Plant et Træ og etableret 1. del af skoven inkl. stier.
- 2021: *Undallslund*: Sprængning/veteranisering af 12 bøgetræer.
- 2021: *Spangsdal*: omlægning af nobilisplantage til græsset overdrev med store sten m.m.

Stier, friluftsliv mm.

- 2007: *Bigum Søbad*. Handicapegnet adgang til stiadgang til bålplads, bord og badebro.
- 2007: *Bynær skov ved Bjerringbro*: Skovlegeplads med handicapegnet sti-forløb.

- 2008: *Vedsø*: Handicapegnet stensemelssti.
- 2009: *Undallslund*: Handicapegnet stiforløb.
- 2009 og frem: *Undallslund*: Skiruteforløb i samarbejde med Viborg Orienteringsklub.
- 2009: *Non Mølle (Hald Sø-fredningen)*. Handicapegnet stiforløb renoveret.
- 2009: *Støttrup Plantage*: Trampestirute.
- 2009: *Høgild Mølle inden for Karup Å-fredningen*. Stiforløb og P-plads.
- 2010-11: *Undallslund og Bjerringbro*. Opgradering af eksisterende stier.
- 2011: *Kjællinghøl-broen*: Indviet.
- 2011: *Bjerregrav Nordskov*: Stiforløb.
- 2012: *Mountainbikerute ved Bjerringbro*: Etableret og indviet.
- 2012: *Himmerlandsstien*: Formidlingstiltag. Etableret og indviet.
- 2012-13: *Bynær skov ved Solvænget i Frederiks*: Renoveret.
- 2013: *Nørremølle Enge*: Sti og naturformidling. Etableret og indviet.
- 2013: *Bak Royel*: Etablering af spor gennem skoven i lokalt stiprojekt.
- 2013: *Navtek-søerne i Rødkærsbro*: Ny sti.
- 2013: *Digterparken i Viborg*. Renovering af beplantning.
- 2013: *Bigum*: Ny badebro.
- 2013: *Sønder- og Nørresø, Viborg*: 2 handicap-fiskepladser renoveret.
- 2013-14: *Militærterræn langs Karup Å*: Stier afmærket.
- 2014: *Udkigstårn Kongenshus*. Etableret og indviet med tilskud og bidrag til formidling.
- 2014: *Forstbotanisk Have*: Renoveringsprojekt og naturformidling. Indviet.
- 2014: *Hærvejen fra Viborg til kommunegrænsen*: Ny vandrerute gjort tilgængelig, markeret og indviet.
- 2014: *Grundfos-skoven ved Hedemøllevej*: Grusbelagt sti og P-plads i "hundehæge".
- 2014: *Kapeldalen ved Hald Sø*: Sikring af sti, renovering af trappe og P-plads.
- 2014: *Langmosen ved Løvel*: Renovering af sti ved Langmosen.
- 2014: *Møldrup*: Grusstier i ny skov.
- 2014: *Digterparken i Viborg*: Renovering - opsætning af ny legeplads.
- 2014: *Salonsøen i Viborg*: Etablering af bropromenade og renovering af badebro.
- 2014-15: *Undallslund*: Indhegnet hundeskov med stianlæg.
- 2015: *sØnæs*: Vandpark, informationstavler og folder. Indviet 20.06.2015.
- 2015: *Borgvold*: Midlertidig legeplads.
- 2015: *Grønt område nord for Nørresø ved søspejderne*: Tilskud til bro.
- 2015: *Gotlandsparken*: Renovering af 3 små broer.
- 2015: *Himmerlandsstien*. Revision af tidligere amtsfolder.
- 2015: *Kongenshus Hede*. Revision af eksisterende folder.
- 2015: *Undallslund og Skovsgaard*: Udvalgte stiforløb i skovene forbedret.
- 2015: *Neckelmann Plantage*: P-plads renoveret, madpakkehus etableret.
- 2015: *Rødkærsbro, Vindelsbæk*: Bynær stiforbindelse etableret i forbindelse med okkerprojekt.
- 2015: *Undallslund, Bredemose*: Rydning af birketræer i mosebræmmen.
- 2015: *Bjerregrav, Nordskoven*: Kortbord med oversigtskort.
- 2016: *Danerlyng*: Renovering af Hærvejens stiforløb.
- 2016: *Møllebækken i Hjerminde Krat*: Udskiftning af 3 mindre broer.
- 2016: *Hjarbæk*: Udlægning af sand på strandareal.
- 2016: *Rødding Sø*: Udlægning af sand på strandareal.
- 2016: *Birkese*: Rydning samt renovering af stiforløb omkring søen.
- 2016: *Spangsdal ved Viborg*: Kontrakt om afgræsning af bynært overdrev.
- 2016: *Undallslund v. Naturskolen*: Afgræsning med geder etableret i samarbejde med Naturskolen.
- 2016: *Undallslund*: Anlæg af større madpakkehus ved Bredemose.
- 2016: *Undallslund, Skrikes og Neckelmanns Plantager*: Nye kortstandere og revision af eksisterende folder.
- 2016: *Bak Royel Plantage*: Nye kortstandere.
- 2016: *Astrupparken, Møldrup*: Renovering af randbeplantning.
- 2016: *Bynær skov i Viborg*: Tyndingsprojekter i Granada, Helvedsdalen, Ulriksdal, Fennebakken, Lokesparken, Islandsparken, Gotlandsparken, Teglmærket og Kokilledalen.
- 2016: *Bynære anlæg i oplandsbyerne*: Tyndingsprojekter i Anlægget, Madekildeengen, Stenshedevej og Gudenåvej i *Bjerringbro*, læhegn ved Kirketoften i *Bjerregrav*, beplantning ved Poppelvej i *Karup*, Astrupparken i *Møldrup* og Lystanlægget i *Stoholm*.
- 2016: *Borgvold*: Helhedsplan og etablering af legeområde.
- 2016: *Æblehaven, Rødkærsbro*: Etablering af ny stiindgang mod øst.
- 2016: *Astrupparken, Møldrup*: Renovering af randbeplantning.
- 2017: *Nørresøbadet, Viborg*: Renovering af bro.
- 2017: *Bjerringbro Teltplads*: Etablering af ny kanoophalerplads.
- 2017: *Udvikling af undervisningsmateriale* til bl.a. sØnæs i samarbejde med Naturvidenskabernes Hus (2015-2017).
- 2017: *Fiskbæk Ådal*: P-plads og borde/bænke og infotavle indviet.
- 2017: *Anlægget i Bjerringbro*: Rydning og genplantning af beplantning. Etablering af ny sti, bro over vandløb og opholdsplads.
- 2017: *Bynær skov i Viborg*: Tyndingsprojekter i Ulriksdal, Digterparken, Borgvold.

- 2017: *Viborg-egnen*: 20 ture koordineret og afholdt i samarbejdet "Fod på Viborgegnen.
- 2018: *Neckelmanns Plantage*: Vandreruter renoveret.
- 2018: *Skov ved Klejtrup*: Stiforløb renoveret.
- 2018: *Viborg Golfbane*: Stiforløb mellem Spangsbjerg Alle og Kjeldvej renoveret.
- 2018: *Nørresøbadet ved Viborg*: Renoveringsprojekt indviet.
- 2018: *Anlægget i Bjerringbro*: Rekreative faciliteter etableret.
- 2018: *Gyngemosen i Stoholm*: Renoveringsprojekt færdigt.
- 2018: *Lystanlægget i Stoholm*: Renoveringsprojekt indviet.
- 2018: *Fyrrevænget i Skals*: Tyndingsprojekt gennemført.
- 2018: *Bjerringbro Teltplads ved Gudenåen*: Kajanlæg sænket.
- 2018: *Kokildedalen i Viborg*: Renovering af legeplads.
- 2018: "Asmild og Klostermarken" - *Viborg Naturpark*: 10 nye kortstandere og revideret folder indviet.
- 2018: *Viborg-egnen*: 15 ture koordineret og afholdt i samarbejdet "Fod på Viborgegnen.
- 2019: *Granada, Klokkelyngen, Teglmærken og Ellekonedalen og Digterparken i Viborg* samt *Lyngsøparken i Frederiks*: Tyndings- og beplantningsprojekter.
- 2019: *Fyrrevænget i Skals og Dynamitskoven i Stoholm*: Forskønnelse af grønne strøg (grøn vedligeholdelsespulje).
- 2019: *Tusindfrydengen i Bjerringbro*: Rekreative faciliteter etableret og indviet.
- 2019: *Ulriksdal i Viborg*: Tynding i beplantninger og etablering af en indhegnet hundeskov.
- 2019: Renovering af bådebro ved Strandparken
- 2019: *Birkese*: Badebro udskiftet.
- 2019: *Vindelsbæk Rødkærsbro*: Hegn og kreaturovergang etableret.
- 2019: *Jordbro Engso*: Større partnerskabsprojekt om friluftsfaciliteter realiseret.
- 2019: *Bruunshåb og Lyngsøparken i Frederiks*: Faciliteter i forbindelse med børneskogsprojektet etableret og indviet.
- 2019: *Borgvold, Viborg*: Faciliteter ved skøjtebanen etableret og indviet.
- 2019: *Viborg-egnen*: 34 ture koordineret og afholdt i samarbejdet "Fod på Viborgegnen.
- 2020: *Viborg-egnen*: 27 ture koordineret i samarbejdet "Fod på Viborgegnen – flere ikke afholdt pga. corona-restriktionerne.
- 2020: *Børneskoven i Stoholm*: Indviet.
- 2020: *Tårupgård*: Sti renoveret.
- 2020: *Ulriksdal, Viborg*: Etablering af stier, og bakker tilsået med blomsterfrø.
- 2020: *Houkær-området*: Biodiversitetstiltag.
- 2020: *Fugleparken, Viborg* ("pip-kvarteret"): Etablering af stier og opholdsarealer
- 2020: *Fars Dam, Løvel*: oprensning af sø, etablering af sti, opholdsarealer, madpakkehus m.m.
- 2020: *Høegsparken, Hammershøj*: etablering af aktivitetsområde ifm. omformning af tørt regnvandsbassin, etablering af stier, beplantning og opholdsarealer.
- 2020: *Grønt område ved Gravhøjvej, Sparkær*: Tynding af beplantning, nye frugttræer, blomsterløg, anlæg af opholdsarealer m.m.
- 2020: *Kildektrattet, Viborg*: Anlæg af sti, beplantning, legeplads og madpakkehus (i samarbejde med grundejerforening)
- 2020: *Menveds Plads, Borgvold*: Etablering af aktivitetsplads.
- 2020: *Bådelaugget, Viborg*: Renovering af broanlæg
- 2020: *Anlægget, Bjerringbro*: etablering af anlæg ifm. flytning af kunst fra Byhaven (Niels Due Jensens Plads).
- 2020: *Tyndingsprojekter* i Ulbjerg, Slugten i Løvel, Lyngsøparken i Frederiks, Den gl. grusgrav i Kølvrå, Helledalen, Digterparken og Gotlandsparken i Viborg.
- 2020: *Stærekasser*: Opsætning af master med stærekasser på Stænderpladsen, i Digterparken og Fugleparken i Viborg samt Fars Dam i Løvel.
- 2020: *Nørremølle Enge*: Renovering af stisystemet.
- 2020: *Rødding Sø*: Renovering af handicap sti.
- 2020: *Hjarbæk Strand*: Rydning af strandbakkerne.
- 2020: Ny hjemmeside med bl.a. naturoplevelsesmuligheder - <https://viborg.dk/oplevelser-og-fritid/ud-i-naturen/>.
- 2021: Overlund Friareal, samarbejde med Energi Viborg Vand om renovering af rekreativt område i forbindelse med udvidelse af regnvandsbassin.

- 2021: Vildere Viborg-projekter: gennemførelse af diverse projekter og arrangementer:
 - Opsætning af 200 fuglekasser på offentlige arealer.
 - Ændret klipning og opsamling på 30 ha, parker, vejrabatter og grønne områder, herunder Rådhuset udenomsarealer.
 - "Vilde" elementer i udvikling og anlæg af diverse grønne områder, herunder såning af blomsterfrø, plantning af buske m.m.
 - Der er udvalgt fokusarter og produceret postkort og beskrivelser af fokusarterne
 - Opdatering og genoptryk af folder *Naturen i din Have*
 - Facebook-side oprettet med over 500 medlemmer [Vildere Viborg Kommune | Facebook](#)
 - Hjemmeside med formidling af tiltag [Vildere Viborg - Viborg Kommune](#), herunder
 - Haveinspirationsvideo
 - Formidlingsvideo om naturen ved Ulbjerg
 - Info om arrangementer m.m.
 - Afholdelse af diverse inspirationsworkshops for borgere, virksomheder, Park og Vej, tekniske serviceledere og Boligsselskabet Sct. Jørgen.
 - Afholdelse af diverse oplæg på borgermøder, forvaltningsmøde for dagtilbudsledere m.m.
 - Vejledning og råd til andelsboliger, boligforeninger, virksomheder og private lodsejere med offentligt tilgængelige arealer m.m.

Naturgenopretning

Udarbejdelse af handleplan for Natura 2000-områder:

- 2017: 8 handleplaner for Viborg Kommunes 8 Natura 2000-områder godkendt den 19. april 2017.
- 2017: Indsatsplan om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

EU-LIFE-projekter:

- 2017: LIFE-IP NATUREMAN "Landmanden som naturforvalter": Forberedelse til godkendelse af projektet.
- 2018: LIFE IP NATUREMAN: Biomassehøst ved *Kvorning*.
- 2018: LIFE IP NATUREMAN: Hjælp til lodsejere, der søger om tilskud fra sammenbindingsordning.
- 2019: LIFE IP NATUREMAN: Biomassehøst ved *Kvorning*.
- 2019: LIFE IP NATUREMAN: Hjælp til lodsejere, der søger om tilskud fra sammenbindingsordning.
- 2019: Indledende undersøgelser i 5 delområder, herunder *Nørreådal*.
- 2020: LIFE IP NATUREMAN: Biomassehøst ved *Kvorning*.
- 2020: LIFE IP NATUREMAN: Hjælp til lodsejere, der søger om tilskud fra sammenbindings- og hegn sætningssordning.
- 2020: LIFE IP NATUREMAN: Bidrag til Landbrugsstyrelsens kommende pilot-tilskudsordning om afgræsning, hvor naturparametre indgår som kontrol.
- 2021: LIFE IP NATUREMAN: Biomassehøst ved *Kvorning*.
- 2021: LIFE IP NATUREMAN: Hjælp til lodsejere, der søger om tilskud fra sammenbindings- og hegn sætningssordning.
- 2021: LIFE IP NATUREMAN: Bidrag til Landbrugsstyrelsens kommende pilot-tilskudsordning om afgræsning, hvor naturparametre indgår som kontrol.

Indsatser i medfør af vandhandleplanen:

Afsluttede forundersøgelser for Fiskbæk Å-systemet (inkl. Kvols Bæk)

- 2013: *Gårdsdal Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og vandløbsrestaurering).
- 2013: *Rævind Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2013: *Jegstrup Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2013: *Stagbæk* (vandløbsrestaurering).
- 2013: *Kvols Bæk* (vandløbsrestaurering).

Afsluttede forundersøgelser for Jordbro Å-systemet

- 2013: *Afløb fra Mov Sø* (fjernelse af spærring).
- 2013: *Mønsted Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og åbning af rørlagt strækning).
- 2013: *Mønsted Å* (fjernelse af spærring).
- 2013: *Lånnum Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og åbning af rørlagt strækning).
- 2013: *Tilløb Jordbro Å* (vandløbsrestaurering).
- 2013: *Kvosted Bæk og tilløb til Kvosted Bæk* (vandløbsrestaurering).

Afsluttede forundersøgelser for Karup Å-systemet

- 2013: *Sejbæk* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Haller Å* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og vandløbsrestaurering).
- 2014: *Åresvad Å* – flere lokaliteter (fjernelse af spærringer).
- 2014: *Frederiks Sidetilløb* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Ulvedal Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Rabis Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Agerbæk* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Holmkjær Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og vandløbsrestaurering).
- 2014: *Vallerbæk* (vandløbsrestaurering).
- 2014: *Resen Bæk* – flere lokaliteter (vandløbsrestaurering).
- 2014: *Søby Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2020: *Åresvad Å* (stræknings- og okkerindsats).

Øvrige afsluttede forundersøgelser

- 2013: *Skinderup Bæk i Simested Å-systemet* – flere indsats (fjernelse af spærringer, vandløbsrestaurering og åbning af rørlagte strækninger).

Afsluttede forundersøgelser for Nørreå Øst

- 2015: *Kvorning Møllebæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring og vandløbsrestaurering).
- 2015: *Koldbæk* – flere indsats (fjernelse af spærringer).
- 2015: *Skjebæk* – flere indsats (fjernelse af spærringer og vandløbsrestaurering).
- 2015: *Velds Møllebæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Korreborg Bæk* – flere indsats (fjernelse af spærringer).
- 2015: *Svingel Bæk* (vandløbsrestaurering).

- 2015: *Flarup Bæk Øst* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Løvskal Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Vejle Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Klostervskov Kilde* (vandløbsrestaurering).

Afsluttede forundersøgelser for Nørreå Vest

- 2015: *Dybdal Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Nørremølle Å opstrøms Loldrup Sø* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Stigsbæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Grundel Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærringer).
- 2015: *Non Mølleå* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Middelhede Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Mammen Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Vibæk* – flere lokaliteter (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Hølken* (åbning af rørlagt strækning).
- 2020: *Middelhede Bæk og Grundel Bæk* (stræknings- og okkerindsats).

Afsluttede forundersøgelser for Gudenå inkl. Tange Å

- 2015: *Kettinghøj Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Trine Møllebæk* – flere lokaliteter (fjernelse af spærring).
- 2015: *Skelbæk Kjellerup* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Skovgård Grøften* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Tange Å* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Ravnholt Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Kærsgård Grøft* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Grøft v. Bjerringbro* (vandløbsrestaurering).

Afsluttede forundersøgelser for Limfjord Nord

- 2015: *Ulbjerg Møllebæk* ved udløb til Lovns Bredning (åbning af rørlagt strækning).
- 2015: *Ulbjerg Møllebæk* ved Overmølle (åbning af rørlagt strækning).
- 2015: *Løvel Møllebæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Agatelund Bæk* ved søindløb (fjernelse af spærring).
- 2015: *Agatelund Bæk* ved søafløb (fjernelse af spærring).
- 2015: *Skalsdal Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Vinge Møllebæk* ved mølleopstemning (fjernelse af spærring).
- 2015: *Vinge Møllebæk* ved vejunderføring (fjernelse af spærring).
- 2015: *Vorning Møllebæk* ved Vorninggaard (fjernelse af spærring).
- 2015: *Vorning Møllebæk* ved udløb fra dam (fjernelse af spærring).

- 2015: *Vorning Møllebæk* ved vejunderføring (fjernelse af spærring).
- 2015: *Hedegård Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Simsted Å* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Grøft 1 ved Sundstrup* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Højgård Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Skalsdal Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Skravad Bæk* (vandløbsrestaurering).

Øvrige afsluttede forundersøgelser

- 2019: *Lund Bæk* (strækningssindsats).
- 2019: *Skravad Bæk* (indsats opgivet pga. virkemiddelsammensætning).
- 2019: *Sejbæk* (strækningssindsats).
- 2019: *Jordbro Å* (indsats opgivet pga. virkemiddelsammensætning).

Realiseringsansøgninger

- 2014: *Sejbæk* (fjernelse af spærring ved Sejbæk Dambrug).
- 2014: *Skinderup Bæk* (fjernelse af spærringer, vandløbsrestaurering og åbning af rørlagte strækninger ved Skinderup Mølle Dambrug).
- 2014: *Jegstrup Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2014: *Stagbæk* (vandløbsrestaurering).
- 2014: *Kvols Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2014: *Gårdsdal Bæk* – flere lokaliteter (fjernelse af 3 spærringer).
- 2014: *Rævind Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2014: *Haller Å* (fjernelse af spærring) ansøgning trukket tilbage.
- 2015: *Kvorning Møllebæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Nørremølle Å opstrøms Loldrup Sø* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Kvorning Møllebæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Løvskal Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Vibæk* (vandløbsrestaurering).
- 2016: *Korreborg Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Non Mølle* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Grundel Bæk ved Rindsholm Dambrug* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Grundel Bæk ved Petershåb* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Simsted Å* (vandløbsrestaurering).
- 2016: *Ulbjerg Møllebæk* (frilægning af rørlagte strækninger).
- 2019: *Lund Bæk* (strækningssindsats).
- 2020: *Sejbæk* (strækningssindsats)
- 2020: *Mønsted Å* ved Mønsted Dambrug (spærringsindsats)
- 2021: *Grundel Bæk og Middelhede Bæk* (okker-, spærrings- og strækningssindsats)

- 2021: *Aaresvad Å*: okker- og strækningssindsats
- 2021: *Rind Bæk*: spærringsindsats
- 2021: *Resen Bæk*: strækningssindsats
- 2021: *Nørreå*: strækningssindsats
- 2021: *Ulbjerg Møllebæk*: strækningssindsats
- 2021: *Mostgaard Bæk*: spærringsindsats

Færdige projekter

- 2014: *Sejbæk* (fjernelse af spærring ved Sejbæk Dambrug).
- 2015: *Skinderup Bæk* (fjernelse af spærringer, vandløbsrestaurering og åbning af rørlagte strækninger ved Skinderup Mølle Dambrug).
- 2015: *Rævind Bæk* (fjernelse af spærring).
- 2015: *Gårdsdal Bæk* ved det nedlagte Gårdsdal Dambrug (fjernelse af 3 spærringer).
- 2015: *Jegstrup Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Kvols Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Stagbæk* (vandløbsrestaurering).
- 2015: *Holmkjær Bæk* (fjernelse af spærring) – kommunale midler.
- 2015: *Rabis Bæk* (fjernelse af spærring) – kommunale midler.
- 2016: *Movsø*: Sørestaurering afsluttet efter forundersøgelse, da indsats ikke var nødvendig.
- 2016: *Skjebæk* (fjernelse af spærring) – gennemført for kommunale midler.
- 2016: *Kvorning Møllebæk* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Nørremølle Å opstrøms Loldrup Sø* (fjernelse af spærring).
- 2016: *Kvorning Møllebæk* (vandløbsrestaurering).
- 2016: *Løvskal Bæk* (vandløbsrestaurering).
- 2016: *Vibæk* (vandløbsrestaurering).
- 2017: *Holmkjær Bæk* (vandløbsrestaurering) – kommunale midler.
- 2017: *Stenbro Bæk* (vandløbsrestaurering) – kommunale midler.
- 2017: *Skjebæk* (fjernelse af spærring) – kommunale midler.
- 2017: *Kølsen Møllebæk* (vandløbsrestaurering) – kommunale midler.
- 2017: *Skravad Bæk* (vandløbsrestaurering) – kommunale midler.
- 2018: *Kettinghøj Bæk* (fjernelse af spærring) – kommunale midler.
- 2018: *Simsted Å* – (vandløbsrestaurering).
- 2019: *Non Mølle* - (fjernelse af spærring).
- 2020: *Grundel Bæk ved Rindsholm Dambrug* – (fjernelse af spærring)
- 2020: *Ulbjerg Møllebæk* – (fjernelse af spærring ved fjorden) – kommunale midler.
- 2020: *Grundel Bæk ved Rindsholm Dambrug* - (etablering af faunapas-sage).

- 2021: Lund Bæk – vandløbsrestaurering

Vådområder og ådalsprojekter:

Vådområder – afsluttede forundersøgelser

- 2012: Fly Enge.
- 2012: Skjern Hovedgaard.
- 2012: Fiskbæk Å.
- 2015: Hjermind Sø.
- 2015: Iglsø.
- 2015: Søgård Sø.
- 2015: Rind Enge.
- 2015: Gørup Enge.
- 2017: Velds Møllebæk.
- 2018: Jordbro Å ved Daugbjerg.
- 2018: Rævind Bæk.
- 2019: Ilsø ved Hjorthede.
- 2019: Jegstrup Bæk.
- 2020: Korreborg Bæk.

Vådområder – realiseringsansøgninger

- Fly Enge (projekt opgivet pga. lodsejermodstand).
- Skjern Hovedgaard (afsluttet).
- Fiskbæk Å (afsluttet).
- Hjermind Sø (projekt opgivet).
- Rind Enge (afsluttet)
- Gørup Enge (afsluttet).
- Velds Møllebæk (afsluttet).
- Jordbro Å ved Daugbjerg
- Ilsø ved Hjorthede (Afsluttet)
- Rævind Bæk.
- Jegstrup Bæk.
- Skravad Bæk.

Viborg Kommunes handlingsplan for fjernelse af spærringer ved dambrug

- 2007: Alskov Dambrug: Projekt afsluttet efter overtagelse fra Viborg Amt.
- 2010: Ravnstrup Dambrug: Færdiggjort.
- 2011: Karup Mølle Dambrug: Afsluttet.
- 2011: Ulvedal Dambrug: Afsluttet.
- 2011: Ingstrup Mølle Dambrug: Afsluttet.
- 2013: Bryrup Dambrug: Afsluttet.
- 2014: Trevad Mølle Dambrug: Afsluttet.
- 2014: Sejebæk Dambrug: Afsluttet.
- 2015: Skinders Dambrug: Afsluttet.
- 2015: Gårdsdal Dambrug: Afsluttet.
- 2016: Løvel Mølle Dambrug: Afsluttet.
- 2016: Rabis Dambrug: Afsluttet.
- 2017: Bryrup Dambrug: Afsluttet.

Mølledamme

- 2013 og 2014: Kortlægning af mølleopstemninger og de kulturhistoriske interesser afsluttet i 2014.
- 2013: Kølsen Mølle: Projekt gennemført.
- 2016: Daugbjerg Mølle: Detailprojektering gennemført. Etableres i forbindelse med vådområde Jordbro Å v. Daugbjerg.
- 2019: Bro Mølle: Del 1 af faunapassage gennemført i 2021. Del 2 forventes gennemført sammen med realisering af vådområde Korreborg Bæk.

Okker

- 2013 og 2014: Høgild Mose og Vandet Mose: Screeningsundersøgelse gennemført. Screeningsundersøgelse forslag til indsatser søges koordineret med indsatserne i den kommunale vandhandleplan.
- 2015: Vindelsbæk: Projekteret okkerbekæmpelse.

Sørestaurering

- Løbende: Hald Sø: Bundvandet iltes.
- 2011: Viborg Nørresø: Bundvandet iltes. Anlægget gennemgribende restaureret.
- 2016: Birke Sø: Restaureringsprojekt gennemført.
- 2016: Rødsø: Forundersøgelse gennemført.
- 2016: Viborg Søerne: Opsamlingsnotat behandlet af Klima- og Miljøudvalget. Som opfølgning udarbejdes en forundersøgelse af næringsstofbegrænsning i oplandet.

- 2017: *Viborg Søerne*: Screening af indsatsmuligheder i oplandet.
- 2019: *Viborg Søerne*: Forundersøgelse af mulighed for restaurering af *Lol-drup Sø* og *Rødding Sø* (i Viborg-Søernes opland).
- 2021: *Hald Sø og Nørresø*: Overvågningsrapport for 2020
- 2021: *Hald Sø*: Bundfaunaundersøgelse

Vådombådeprojekt VMPIII

- 2012: *Nørremølle Enge*: Etableret. Indviet 25. maj 2013.

Øvrige kommunale vandløbsrestaureringsprojekter

- 2015-2016: *Gudenå*: Forundersøgelse af mulighed for etablering af gydestryg - forundersøgelse behandlet af Klima- og Miljøudvalget. Der arbejdes videre med undersøgelsens resultater.
- 2015: *Tange Å*: Bekæmpelse af bjørneklo, flerårig indsats påbegyndt.
- 2017: *Bjerring Mølle*: Fjernelse af spærring og vandløbsrestaurering.
- 2017: *Rævind Bæk*: Færdiggørelse og indvielse af vandløbsrestaureringsprojekt.
- 2017: *Søndre Mose*: Fjernelse af jordbræmme og udgåede træer/buske.
- 2018: *Hedemølle Bæk ved efterskole*: Etablering af faunapassage ved mølleopstemning.
- 2019: *Birkese*: Restaureringsindsats afsluttet.
- 2019: *Korreborg Bæk*: Spærring ved rørstøvt fjernet.
- 2020: *Skravad Bæk*: Nedlæggelse af Skravad Mølle Dambrug og reetablering af arealet.
- 2021: *Hvam Bæk*: Udlægning af gydegrus og fjernelse af rørlægning
- 2021: *Dollerup Bæk*: Fjernelse af betonbro og vandløbsrestaurering

Formidling

2020: Ny hjemmeside med bl.a. naturgenopretningsprojekter -

<https://viborg.dk/demokrati-og-indflydelse/udvikling-og-planer/udvikling/vi-udvikler-natur-og-klimaprojekter/>.

VIBORG
KOMMUNE